

VIII. Puhtaanapito.

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:ltä 1935 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuului puhtaanapitolautakunnalle, jonka perustamisesta kertomusvuonna oli kulunut 15 vuotta. Siitä, missä määrin terveydenhoitolautakunnalla on toimivaltaa puhtaanapitoasioissa, on säädetty terveydenhoitosäännöissä ja Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksessä.

Puhtaanapitolautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna toimittaja A. Aalto puheenjohtajana, johtaja J. Hellsten varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä seppä K. Kaukonen, pankkivirkailija A. Monnberg, ylijohtaja Y. Sadeniemi, pankinjohtaja V. Sipi sekä piirisihteeri A. Valta. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teknillinen johtaja E. Moring. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm ja esittelijänä puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer.

Puhtaanapitolautakunta kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 213, diaariin vietyjen asiain luku 335 ja lähetettyjen kirjelmän luku 45.

Vuoden aikana käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat: varsinaisen viranhaltijan irtisanomista koskevan virkasäännön kohdan muuttaminen; Malmin kaatopaikan siirtäminen sekä sen yhteydessä kysymys mainitulle kaatopaikalle rautateitse ja autolla tuotujen jätteiden kuljetuskustannuksista; mahdollinen varatöiden järjestäminen työttömille henkisen työn tekijöille; 2,000 m²:n suuruisen alueen luovuttaminen puhtaanapitolaitoksen keskus-aseman alueelta pääkirjastotalon rakentamista varten; sekä alueen luovuttaminen Vantaanjoen suun itäpuolelta olevalta niemeltä perustettavaa sahalaitosta varten.

Kertomusvuoden talousarvioon katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon kohdalle merkityn Työntekijän erinäiset edut nimisen määrärahan osoittautuessa riittämättömäksi anottiin 40,000 markan lisämääräraha mainitulle tilille.

Käsiteltiin viranhaltijain kesäloma-ajat, yhden viranhaltijan sairaslomanomus, 164 työntekijän sairas- ja 5 hautausapuanomusta, 16 vuoden aikana sattunutta tapaturmaa sekä 3 työntekijäin eläkeanomusta.

Kertomusvuonna suoritettiin puhtaanapitolaitoksen alaisten työntekijäin alimmat tuntipalkat kaupunginhallituksen joulukuun 28 p:nä 1934 vahvistamien ¹⁾ tuntipalkkojen mukaisesti. Ehdotus alaistensa työntekijäin palkkausolojen järjestämiseksi tammikuun 1 p:stä 1936 lukien oli vuoden aikana lautakunnan käsiteltävänä ja joulukuun 4 p:nä kaupunginvaltuusto vahvisti ²⁾ minimituntipalkat eri ammateissa määräten samalla:

¹⁾ Ks. v:n 1934 kert. s. 162 sekä Kunnall. asetuskok. s. 120; vrt. myös tämän kert. s. 12*. — ²⁾ Vrt. myös tämän kert. s. 48.

että laitoksen johtaja oli oikeutettu yksityistapauksissa työntekijäin paremman ammattitaidon tai työkyvyn taikka ahkeruuden perusteella korottamaan palkkaa enintään 10 %:lla;

että kaupungin kustantamaa elinkorkoa tai eläkettä nauttivan työntekijän palkasta oli vähennettävä hänen elinkorkonsa tai eläkkeensä määrä vastaavalta ajalta;

että kaupunginhallitus oli oikeutettu erikoisten seikkojen perusteella korottamaan vahvistettua palkkaa määrätyn nimikkeen kohdalla enintään 10 %:lla; sekä

että urakkatyötariiffien vahvistaminen oli lautakunnan asiana.

Kaupunginhallituksen myönnettyä 12,000 markan suuruisen matkapurahan puhtaanapitolaitoksen johtaja osallistui kutsuvieraana Frankfurt am Mainissa pidettyyn kansainväliseen kongressiin sekä tämän yhteydessä järjestettyyn puhtaanapitokoneiden erikoisnäyttelyyn tutustuen samalla matkallaan myöskin erinäisten Saksan, Tanskan ja Ruotsin kaupunkien puhtaanapitolaitoksissa tapahtuneisiin uudistuksiin.

Puhtaanapitolaitos suoritti sekä kaupungille että sopimusten nojalla yksityisille kiinteistöjen omistajille kuuluvan puhtaanapidon, huolehti kaupungin yleisten mukavuuslaitosten sekä puhtaanapitolaitoksen työvälineiden, koneiden ja tarveaineiden hoidosta ja kunnossapidosta sekä kerääntyvien jätteiden käsittelystä, jalostuksesta ja myynnistä.

Toiminta jakautui kuten aikaisemminkin katujen puhtaanapitoon, kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapitoon sekä työkoneiden ja työvälineiden kunnossapitoon ja korjaukseen. Työt oli järjestelty seuraaville erikoisosastoille: hallinto, joka käsitti toimiston ja tiliviraston; katujen puhtaanapito; kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito; hajotuskaivojen tyhjennys; Malmin kaatopaikka; korjauspaja; autotallit ja -korjaamo; hevostalli; sekä varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen päällikkönä toimi johtaja, laitoksen tarkastajan ollessa apulaisjohtajana. Toimistoinsinöörin erikoistehtäviin kuului tilastollisten yhdistelmien laatiminen eri töiden työilmoitusten nojalla. Ylityönjohtaja valvoi lähinnä alimman työnjohdon toimintaa.

Puhtaanapitolautakunnan sekä puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti johtajan valvonnan alaisena puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Kassavirastona oli rahatoimisto.

Toimisto- ja tilivirastohenkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjantäjä, seitsemän toimistoapulaista, joista yksi toimi kassanhoitajana ja yksi konekirjoittajana sekä vahtimestari ja asiapoika. Kiinteistöjen puhtaanapidosta laadittujen ilmoitusten tarkkailua varten toimi kuormauspaikoilla kaksi kirjuria.

Puhtaanapitolaitos lähetti vuoden aikana 845 kirjettä ja antoi 7,689 laskua suorittamistaan töistä sekä laati asetusten mukaista tilastoa työntekijöistään.

Katujen puhtaanapito. Katujen puhtaanapitotyöt jaettiin seitsemään piiriin siten, että XIII, XIV ja XV kaupunginosat kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX toiseen piiriin, V ja VI kolmanteen piiriin, III, VII, VIII ja IX neljänteen piiriin, I ja II viidenteen piiriin, X, XI ja XII kuudenteen piiriin sekä Vallila, Hermannin, Toukola ja Mäkelä seitsemänteen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätoissää.	Talvitoissää.
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	100	278
» naisia	10	10
Tuntipalkkaisia autonkuljettajia	15	11
Urakalla työskenteleviä autonkuljettajia	—	14
Ajomiehiä	2	2
Urakalla työskenteleviä yksityisiä ajureita omine hevosineen	—	52
	Yhteensä 127	367

Koneellisia laitteita käytettiin:

	Kesätoissää.	Talvitoissää.
Kasteluvaunuja	1	—
Kasteluautoja	10	—
Lumiauroja, hevosen vetämiä	—	57
» moottori-	—	7
Tiehöyliä	—	6
Kuljetusvälineitä, laitoksen omia	2	2
» urakoitsijoiden	—	40
Kuorma-autoja, laitoksen omia	4	6
» urakoitsijoiden	—	14
Purgator-rattaita	95	—
Lakaisukoneita	5	—

Kesäkuukausina osasto käytti 2 hevosta ja talvikautena 54 hevosta; näistä oli 2 hevosta laitoksen omia.

Katujen kastelemiseen käytettiin imu- ja painepumpuilla varustettuja kasteluautoja. Katujen lakaisutyöt suoritettiin karrier-lakaisukoneilla sekä käsilakaisurattailta n. s. purgator-kojeilla. Ruoho poistettiin käyttämällä Kitko ja Vegebillum nimisiä kemikallioita, joita kului 2,100 kg 21,525 m²:llä. Katujen kastelemiseen kului 22,409 m³ merivettä ja 18,795 m³ vettä vesipostista. Pölyn sitomiseksi kasteltiin katuja ja teitä magnesiumkloriidiliuoksella kuluen liuosta 8,568 kg 42,800 m²:llä. Katurikkoja poiskuljettiin kaikkiaan 12,181 m³, josta kustannukset nousivat 78: 50 markkaan 1,000 m³:ltä.

Katujen puhtaanapidon talvityöt käsittivät lumenauraamista, -luontia ja -lakaisemista, jään hakkausta, katuojien avaamista, katukäytävien ja ajoteiden hiekoittamista, lumenkuljettamista kaatopaikoille sekä viimeksi mainittujen hoidon.

Kertomusvuoden loppupuolella sattuneista runsaista lumisateista huolimatta katujen puhtaanapitoon varattu määräraha oli kyllin riittävä säästyen varoja 39,143: 75 markkaa.

Kaupunginhallituksen v. 1931 vahvistamaa ohjelmaa lumen poistamisesta kaupungin kaduilta ja teiltä noudatettiin pääpiirteissään myöskin kertomusvuonna.

Kuten edellisinä vuosina käytettiin talvitoissää ryhmäjärjestelmää. Lumenauraaminen toimitettiin osittain vuokrahevosten ja -autojen vetämillä lumiauroilla, osittain laitoksen moottoriauroilla. Tiehöylätraktoreja käytet-

tiin ajoteiden tasoittamis- ja leventämistöissä. Lumenkuljetus suoritettiin urakkatyönä vuokrahevosilla ja -autoilla. Hevosilla kuljetettavia kuormia varten oli järjestetty 15 ja moottorivoimalla kuljetettavia kuormia varten 9 lumenkaatopaikkaa. Yksinomaan puhtaanapitolaitoksen käytettäväksi luovutettiin sekä hevosilla että moottorivoimalla kuljetettavia lumikuormia varten Helsingin laivatelakka osakeyhtiön tienoo sekä Eteläsataman rautatie-sillan itäpuolen ja Arabian alueen eteläpuolen tienoot.

Puhtaanapitolaitoksen käytettävissä oli 10 hiekkavajaa eri osissa kau-punkia, joihin voitiin varastoida yhtäaikaa enintään 3,000 m³ hiekkaa.

Eri tarkoituksiin katujen puhtaanapitotoissa käytetty työtuntimäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.		Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.	
	Vakin. työaika.	Ylliaika.	Vakin. työaika.	Ylliaika.	Vakin. työaika.	Ylliaika.
	T y ö t u n t e j a .					
Lakaisu	151,564	128	2,343	8	12,124	58
Lumenluonti y. m.	235,849	505	—	—	—	—
Lumenauraus	26,348	632	12,760	316	2,541	25
Lumenkuljetus	—	—	24,326	—	16,296	—
Lumenkaatopaikk. hoito .	25,965	—	—	—	—	—
Hiekkoitus	5,845	619	18,693	487	3,117	118
Kastelu	4,910	—	—	—	4,910	—
Tilapäiset työt.	5,662	—	716	—	486	—
Yhteensä	456,143	1,884	58,838	811	39,474	201

Osaston toimesta pidettiin puhtaana yhteensä n. 2,350,000 m², josta katuosuuksia, yleisiä paikkoja, toreja ja teitä n. 1,400,000 m², satama-alueita n. 600,000 m² sekä yksityisille kiinteistönomistajille kuuluvia katuosuuksia n. 350,000 m², kaikkiaan 8,359,135:95 markan kustannuksin. Kaupungin koko liikennöitävä pinta-ala oli n. 3 milj. m², josta n. 2 milj. m²:n puhtaana- ja kunnossapito kuului kaupungille, kun taas n. 1 milj. m² oli yksityisten kiinteistönomistajien hoidettavana. Näistä oli katujen puhtaanapitoon nähden n. 35 % liittynyt puhtaanapitolaitokseen.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito. Paitsi kaupungin omien talojen ja mukavuuksilaitosten puhtaanapidosta, huolehti laitos sopimusten nojalla yksityisille talonomistajille kuuluvien kiinteistöjen puhtaanapidosta. Kaikkiaan varsinaisella kaupunkialueella olevista kiinteistöistä kuului n. 75 % puhtaanapitolaitoksen puhdistettaviksi. Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapitoon nähden kaupunki oli jaettuna kahteen pääpiiriin kuormauspaikkoineen. Kummassakin piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, joka lähinnä valvoi jätteiden kuljetus-, kuormaus- ja purkaustöitä. Kuormien tarkkailua varten toimi kirjuriina apulaistyönjohtaja. Kuormauspaikat sijaitsivat Kyläsaaren korttelissa n:o 662 ja Länsisataman alueella n:o 263, mistä jätteet rautateitse kuljetettiin Malmin kaatopaikalle ja eri rautatieasemille yksityisille tilanomistajille. Sitä paitsi kuljetettiin suurehko määrä jätteitä tilapäisille kaatopaikoille kaupungin läheisyyteen.

Viikottain tehtiin kirjallisia ilmoituksia kuljetettujen erilaisten jätteiden määrästä. Seuraavassa on yhdistelmä näistä ilmoituksista:

Jätteiden laatu.	Kuljetettu maantäytteenä.	Kuljetettu myytäväksi.					Kaikkiaan.
		Kaupungin maantiloille.	Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen.	Viikin latokartanoon.	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi.	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi.	
m ³ .							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	10,005	21,882	20,063	33,946	14,470	3,707	101,073
Makkilantaa	—	4	—	—	2,005	3,453	5,462
Hevoslantaa	—	158	89	—	387	—	634
Hajotuskaivojätteitä	—	—	—	—	2,658	2,330	4,988
Tuhkaa	13,180	—	1,905	—	—	—	15,085
Rakennuspaikka- y. m. jätteitä	650	—	—	—	—	—	650
Yhteensä	23,835	22,044	22,057	33,946	16,520	9,490	127,892

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakautui seuraavasti:

Jätteiden laatu.	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan.
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin.	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin.	
	Malmin kaato paikalle.	muille asemille.		Malmin kaato paikalle.	muille asemille.		
m ³ .							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	6,776	4,694	—	2,699	1,008	—	15,177
Makkilantaa	1,815	143	47	3,232	101	120	5,458
Hevoslantaa	—	387	—	—	—	—	387
Hajotuskaivojätteitä	2,658	—	—	2,330	—	—	4,988
Yhteensä	11,249	5,224	47	8,261	1,109	120	26,010

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunukuormia jätteitä suoraan alla mainituille asemille:

Asema.	Makkilantaa.	Hevoslantaa.	Rikkoja, talous- ja paperijätteitä.	Yhteensä.
Jorvas	—	—	2	2
Kauklahti	—	—	1	1
Kauniainen	1	13	—	14
Kerava	—	—	1	1
Kirkkonummi	1	—	1	2
Korso	—	—	1	1
Kela	3	—	—	3
Leppävaara	—	—	10	10
Lohja	2	—	—	2
Malmi	—	—	150	150
Masala	22	—	53	75
Nikkilä	—	—	4	4
Oitti	1	—	—	1
Pitäjänmäki	—	—	4	4
Tikkurila	—	—	3	3
Yhteensä	30	13	230	273

Malmin kaatopaikalle lähetettiin makkilantaa 544, rikkoja, talous- ja paperijätteitä 305 sekä hajotuskaivojätteitä 685 rautatievaunullista eli yhteensä 1,534 rautatievaunullista; rautateitse lähetettyjä jätteitä kertyi siis kaiken kaikkiaan 1,807 rautatievaunullista.

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä	9	Vaunumiehiä	4
Autonkuljettajia	44	Siivoojia	10
Apureita	30		
		Yhteensä	97

Teknilliseen varustukseen kuului 26 erikoisautoa, 18 laitoksen kuorma-autoa, 4 yksityisten kuorma-autoa, 1 kaivontyhjennysauto, 9 kpl. rattaita, 9 rekeä ja 9 laitoksen hevosta.

Hajotuskaivojen tyhjennys. Hajotuskaivojen tyhjentäminen oli vuoden aikana osittain luovutettu kahdelle urakoitsijalle. Nämä tyhjänsivät 694 talon kaivot, joista 162 tyhjennettiin perinpohjin korjausta varten. Sitä paitsi tyhjennettiin 112 sade- ja likavesikaivoa. Työn suoritti 8 työntekijää laitoksen kaivontyhjennysautolla ja neljällä urakoitsijoiden omistamalla kuorma-autolla. Puhtaanapitolaitoksen suorittama erä kaivojen tyhjentämisessä nousi 286,963: 85 markkaan.

Kaikkiaan pidettiin puhtana 1,827 kiinteistöä, 27 yleistä mukavuuslaitosta ja 40 vedenheittopaikkaa, yhteensä 5,768,773: 95 markan kustannuksin.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytetty määrä tunteja selviää seuraavasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätyöt.		Hevospäivätyöt.		Autopäivätyöt.	
	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.	Vakin. työ-aika.	Yli-aika.
T y ö t u n t e j a .						
Kiinteistöjen puhtaanapito	72,113	1,930	17,276	420	84,805	2,241
Mukavuuslaitosten puhtaanapito	24,232	—	339	—	956	—
Hajotuskaivojen tyhjennys	1,030	—	—	—	1,030	—
Yhteensä	97,375	1,930	17,615	420	86,791	2,241

Malmin kaatopaikka. Työn valvonta oli uskottu työnjohtajalle ja hänen alaisinaan työskenteli 6 miestä jätteiden purkaus- ja kuormaustöissä, 2 miestä kaatopaikkojen hoidossa, 1 mies levyastioiden puhdistuksessa, 4 miestä levyastioiden korjauksessa ja 2 vartijaa, yhteensä 15 miestä.

Tuntien lukumäärä eri töissä oli seuraava:

Työn laatu.	Työtunteja.
Jätteiden purkaus	11,840
Raatojen poltto	1,248
Kaatopaikan hoito	4,648

Työn laatu.	Työtunteja.
Höyrykattilan lämmitys	1,291
Levyastiatin puhdistus	2,312
» korjaus	8,040
Rautatievaunujen korjaus	264
Rakennusten kunnossapito	275
Vartiointi	4,776
	<u>Yhteensä 34,694</u>

Polttouunissa poltettiin vuoden kuluessa 193 koiraa, 314 kissaa, 3 hevosta ja 1 hirvi, kaikkiaan 511 raatoa sekä sitä paitsi 12 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Korjauspaja. Työn lähin valvonta oli uskottu työnjohtajalle. Työntekijäin lukumäärä viikkoa kohden oli keskimäärin 16, joista 8 oli ammattityöntekijää ja 8 apuityöntekijää; heidän yhteinen työtuntimääränsä, 37,652, vastaavine työkustannuksineen selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Työn laatu.	Työtunteja.	Kustannukset, Smk.
Katujen puhtaanapito-osaston laskuun pidetty kunnossa:		
Työkaluja	2,212	19,794: 35
Työkojeita ja ajoneuvoja	5,468	48,112: 15
Työkojuja ja hiekkavajvoja	3,876	34,109: 95
Lumisiltoja	2,282	19,618: 30
Hiekkalaatikoita	1,926	16,600: 20
Kiinteistöjen puhtaanapito-osaston laskuun pidetty kunnossa:		
Työkaluja	684	6,156: 80
Jätesäiliöitä	4,382	38,342: 85
Työkojeita ja ajoneuvoja	2,378	20,906: 85
Työkojuja	896	8,151: 75
Yleisiä mukavuuksilaitoksia	3,396	28,529: 35
Hevostallin töitä	1,863	15,793: 85
Autotallin töitä	5,225	43,791: 25
Sekalaisia töitä	3,064	24,153: 35
	<u>Yhteensä 37,652</u>	<u>324,061: —</u>

Korjauspajan työkustannukset nousivat kaikkiaan 549,002: 30 markkaan, josta määrästä työntekijäin palkat tekivät 324,061 markkaa.

Autotallit ja -korjaamo. Erityiselle työnjohtajalle oli uskottu lähin johto autotalleissa ja -korjaamossa. Työntekijäin lukumäärä keskimäärin viikkoa kohden oli 17, joista 11 oli ammattityöntekijää ja 6 apuityöntekijää.

Puhtaanapitolaitoksen keskusaseman alueella, Turuntien 24:ssä, mihin autokorjaamo oli sijoitettu, oli laitoksen käytettävänä kaksi autotalleiksi sisustettua vanhaa tallirakennusta. Sitä paitsi oli laitoksen käytettäväksi vuokrattu autotalli Hämeentien 92:sta. Autovarasto käsitti 79 autoa seuraavia merkkejä:

Kuorma-autoja:		Kasteluautoja:		Magirus kaivontyh-
Ford	28	Berliet	4	jennysautoja 1
Chevrolet	18	De Dion Bouton ..	1	Tiekarhu tiehöyliä 6
International..	1	Selden	2	Buick henkilöautoja 1
Dodge Brothers	3	Daimler-Benz	3	Harley Dawidson
Volvo	2	Karrier lakaisukoneita	5	moottoripyöriä .. 1
Morris.....	1			<u>Yhteensä 79</u>
Reo.....	1			
Diamond	1			

Kuorma-autoja käytettiin seuraava työtuntimäärä alla mainittuihin tarkoituksiin:

	Työtunteja.		Työtunteja.
Kuljettamaan:		Kuljettamaan:	
Talusjätteitä	82,083	Hiekkaa	3,117
Makkilantaa	5,919	Luudaksia	272
Rikkoja	6,888	Sekalaista	1,120
Lunta	8,032		<u>Yhteensä 107,431</u>

Kasteluautoja käytettiin 4,910 tuntia, lakaisukoneita 5,294, tiehöyliä 972 ja kaivontyhjennysautoa 1,030 tuntia.

Hevostalli. Puhtaanapitolaitoksen hevostalli sijaitsi Kampin alueella. Hevosten hoito oli uskottu yhdelle tallimiehelle, jonka työtuntimäärä vuoden aikana oli 2,496. Vuoden alussa oli 14 hevosta, vuoden kuluessa lopetettiin 2 hevosta, joten hevosten lukumäärä vuoden lopussa oli 12. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 47,080 kg heiniä ja 15,560 kg kauraa. Hevoset olivat sairaina 343 päivää. Hevosten hoitokustannukset nousivat kaikkiaan 113,843: 10 markkaan ja hevosta kohden 8,757: 16 markkaan. Eläimiä käytettiin seuraaviin töihin yhteensä 24,603 tuntia:

Työn laatu.	Työtunteja.
Katujen puhtaanapito	6,243
Kiinteistöjen puhtaanapito	18,035
Raatojen kuljetus	325
	<u>Yhteensä 24,603</u>

Varaston hoito oli uskottu erityiselle varastomiehelle. Varastokortit pidettiin laitoksen toimistossa; varastossa olevat tavarat olivat varustetut stafettikorteilla. Tammikuun 1 p:nä varaston arvo oli arvioitu 222,415: 65 markaksi, vuoden kuluessa ostettiin tavaroita 972,586: 75 markan arvosta ja käytettiin 1,028,366: 25 markan arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 166,636: 15 markaksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilin päätös joulukuun 31 p:nä 1935 osoitti seuraavat loppusummat:

	Katujen puhtaanapito.			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito.			Kaikkiaan.
	Yleinen.	Sopimusten mukainen.	Yhteensä.	Yleinen.	Sopimusten mukainen.	Yhteensä.	
Suomen markkaa.							
Menoerä.	M e n o t.						
Hallintokulungit ..	166,523	113,304	279,827	157,367	135,049	292,416	572,243
Vuokra	232,457	35,550	268,007	45,205	124,714	169,919	437,926
Lämpö	15,136	2,386	17,522	13,036	18,127	31,163	48,685
Valaistus	7,059	1,106	8,165	7,300	9,203	16,503	24,668
Vedenkulutus	32,837	5,796	38,633	4,668	379	5,047	43,680
Kalusto	501,016	128,682	629,698	91,698	474,754	566,452	1,196,150
Kaluston kunnossapito	403,896	55,919	459,815	124,792	624,224	749,016	1,208,831
Tarverahat	10,888	1,920	12,808	98,981	98,870	197,851	210,659
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikk.	229	41	270	83	628	711	981
Työpalkat	4,282,561	1,190,243	5,472,804	871,959	1,777,743	2,649,702	8,122,506
Tarveaineet	517,041	53,678	570,719	130,192	453,138	583,330	1,154,049
Yleisten laitteiden kunnossapito ..	39,370	6,900	46,270	73,725	4,031	77,756	124,026
Käyttövoima	5,164	763	5,927	3,224	8,754	11,978	17,905
Työntekijäin erinäiset edut	240,511	49,621	290,132	58,299	206,426	264,725	554,857
Hevosten elatus ..	8,526	1,656	10,182	—	39,509	39,509	49,691
Vakuutusmaksut ..	26,048	4,603	30,651	6,167	—	6,167	36,818
Kiinteistö	211,546	—	211,546	100,529	—	100,529	312,075
Matkakustannukset	6,000	—	6,000	6,000	—	6,000	12,000
Poistot ja palautukset	—	160	160	—	—	—	160
Yhteensä	6,706,808	1,652,328	8,359,136	1,793,225	3,975,549	5,768,774	14,127,910
Tuloerä.	T u l o t.						
Valtion tieosuudet .	4,440	—	4,440	—	—	—	4,440
Yleiset kadut, torit ja paikat	4,468,492	—	4,468,492	—	—	—	4,468,492
Satama-alueet	1,417,944	—	1,417,944	—	—	—	1,417,944
Kaupungin katuosuudet	—	515,797	515,797	—	—	—	515,797
Yksityisten katuosuudet	—	1,175,425	1,175,425	—	—	—	1,175,425
Lumenkaatopaikat	127,716	—	127,716	—	—	—	127,716
Kaluston ja kiinteistön kuoletus- ja korkokustann.	680,752	—	680,752	171,504	—	171,504	852,256
Sekalaista	7,464	—	7,464	11,100	—	11,100	18,564
Kaupungin kiinteistöt	—	—	—	—	293,964	293,964	293,964
Yksityisten kiinteistöt	—	—	—	—	3,595,862	3,595,862	3,595,862
Maksut mukavuuslaitosten käyttämisestä	—	—	—	29,157	—	29,157	29,157
Lannan myynti ..	—	—	—	—	110,483	110,483	110,483
Kaatopaikkojen kustannukset ..	—	—	—	472,297	—	472,297	472,297
Kuorma-asemien kustannukset ..	—	—	—	513,261	—	513,261	513,261
Mukavuuslaitosten kustannukset ..	—	—	—	595,906	—	595,906	595,906
Yhteensä	6,706,808	1,691,222	8,398,030	1,793,225	4,000,309	5,793,534	14,191,564

Kameraalisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 13,025,923: 20 markkaan ja tulot 11,622,663: 95 markkaan talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 12,920,550 markkaa ja 12,228,000 markkaa.

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1934 vietiin puhtaanapitolaitoksen kalusto kirjoihin 4,800,629: 30 markan arvoisena ja kiinteistö 1,336,408: 15 markan arvoisena. Kertomusvuoden aikana hankittiin kalustoa 388,741: 15 markalla ja kiinteistöjen arvo kohosi 17,497: 30 markalla. Kun 832,893: 95 markkaa poistettiin kalustojen arvosta ja 217,301: 85 markkaa kiinteistöjen arvosta, niin siirrettiin 5,493,080: 10 markkaa säästönä v:een 1936.

Työntekijäin erinäiset edut. Vuoden aikana myönnettiin 164 työntekijälle sairasavustusta 15,685 työtunnista ja 5 työntekijän kuolemantapauksen johdosta maksettiin heidän perillisilleen asetuksenmukaista hautausapua.

Kesälomaa nautti 301 työntekijää, niistä 137 18 päivää, 124 12 päivää, 23 7 päivää ja 17 4 päivää vastaten yhteensä 32,100 työtuntia.

Vuoden kuluessa sattui 16 tapaturmaa, joista maksettiin asianmukaista korvausta.

Puhtaanapitolautakunnan vahvistaman määräyksen mukaisesti annettiin työntekijöille työpuseroita, umpisuojausja, nahkarukkasja, esiliinoja ja sadetakkeja. Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 7,792,154: 55 markkaa ja erinäisinä etuina 554,857: 45 markkaa, siitä 141,299: 75 markkaa sairaus- ja hautausapua, 271,185: 60 markkaa kesälomapalkkoja, 41,014: 55 markkaa tapaturmavakuutusmaksuja, 81,315: 90 markkaa vaatetusmaksuja, 8,984: 15 markkaa vapaapäiväpalkkoja ja 11,057: 50 markkaa reserviharjoituksissa olevien työntekijäin palkkoja.